

Galvassāpes multiplās sklerozes pacientiem

*Eva Šankova¹, Līga Mekša², Sandra Svilpe²,
Daina Pastare^{2,3}, Guntis Karelis^{2,3}*

¹Rīgas Stradiņa universitāte, Medicīnas fakultāte, Latvija

²Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, stacionārs "Gaiļezers",
Neiroloģijas un neiroķirurģijas klīnika, Latvija

³Rīgas Stradiņa universitāte, Infektoloģijas un dermatoloģijas katedra, Latvija

Ievads. Multiplās sklerozes (MS) pacientiem primāro galvassāpju (GS) sastopamība ir divas reizes biežāka nekā vidēji populācijā. Vairāki medikamenti, ko lieto MS ārstēšanai, rada GS un ietekmē pacientu dzīves kvalitāti. Tādēļ svarīgi atpazīt GS, analizēt to raksturu, klasificēt tās atbilstīgi ICHD-III klasifikācijai un piemērot atbilstīgu ārstēšanu.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija noskaidrot GS epidemioloģiskos datus un fenotipu Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionāra "Gaiļezers" MS vienības pacientiem. Pacienti ar multiplās sklerozes (G 35.0) diagnozi tika anketēti pēc adaptētas starptautiskas galvassāpju anketas. Šķērsriezuma pētījumā datu analīzei tika izmantota *Microsoft Excel* un *IBM SPSS Statistics* programma.

Rezultāti. Tika anketēti 50 pacienti, kuru vecums – no 20 līdz 59 gadiem. No viņiem 35 bija sievietes un 15 – vīrieši. Četrdesmit deviņiem (98%) pacientiem bija cerebrospināla MS forma un recidivējoši remitējoša norise. Saslimšanas ilgums pacientiem bija no diviem mēnešiem līdz 32 gadiem. Neuroloģiskais stāvoklis šiem pacientiem pēc EDSS (Izvērstās invaliditātes statusa skalas) variēja no viena līdz septiņiem punktiem ar vidējo EDSS skalas vērtību divi punkti. 28 (56%) respondenti atzīmēja, ka viņiem ir GS.

Divdesmit divi (44%) pacienti atzīmēja, ka GS bija jau pirms MS diagnosticēšanas. Tikai pieciem (10%) pacientiem GS parādījās, kopš sāka lietot MS ārstēšanai nozīmētos medikamentus. Tikai seši (11%) no aptaujātajiem nelietoja medikamentus, bet lielākajai daļai pacientu, t. i., 44 (89%), bija imūnmodulējoša terapija. Divdesmit diviem (73,3%) respondentiem GS nepastiprinājās MS paasinājuma laikā. Starp pacientiem, kuriem bija GS, 16 (57%) respondentiem tās bija tensija tipa. MS pacientiem GS raksturs bija dažāds, taču visbiežāk tās bija spiedošas – 10 respondentiem (37%) – un durošas – deviņiem (33,3%) pacientiem. Pavadošie simptomi visbiežāk bija fonofobija – 12 (42,9%) pacientiem, fotofobija – septiņiem (25%) pacientiem un slikta dūša – sešiem (22,2%) pacientiem. Trīspadsmit (48,1%) respondenti atzīmēja, ka reti galvassāpes bija ļoti stipras.

Pozitīvu GS ģimenes anamnēzi noliedza 19 (61,3%) respondenti. Kā GS pastiprinošu faktoru lielākā daļā pacientu atzīmēja emocionālu stresu ($n = 18$, 64%) un nogurumu ($n = 13$, 46%). Divdesmit divi respondenti atbildēja, ka to dēļ nekad nav nācies kavēt darbu vai skolu, un 22 pacienti nekad nav izlaiduši ģimenes un publiskos pasākumus.

Pacienti lietoja pretsāpju medikamentus vidēji trīs reizes mēnesī, parasti – nesteroidos pretiekaisuma līdzekļus, ko lietoja 17 respondenti (64%). Divpadsmit (42,9%) pacienti atzīmēja, ka, nelietojot pretsāpju medikamentus, GS ilgst no vienas līdz sešām stundām.

Analizējot pētījuma rezultātus neizdevās konstatēt GS saistību ar pacientu neiroloģisko stāvokli pēc EDSS skalas u. c. slimību raksturojošiem parametriem.

Secinājumi. Pētījumā tika noskaidrots, ka vairāk nekā pusei MS pacientu ir GS. MS ārstēšanā lietotie medikamenti galvassāpes izraisa nelielai daļai pacientu, un galvenais sāpes provocējošais faktors ir emocionāls stress. MS paasinājuma laikā GS šiem pacientiem nepastiprinās. Lielākajai daļai MS pacientu sastopamas primāras GS – tensijas tipa un migrēna. Dzīves kvalitāti MS pacientiem GS neietekmē.

Nepieciešams veikt tālāku pētījumu, lai spriestu par MS diagnozes ilguma, formas, bojājuma smaguma un GS saistību. Piesaistot atbilstoša vecuma un dzimuma kontroles grupu, nepieciešams noskaidrot, vai MS pacientiem GS ir biežāk nekā vidēji populācijā.